ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΟΥΜΑ

Ο ΔΗΜΙΟΣ ΤΟΥ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Ἦταν ἡ τρίτη χρονιὰ τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Οἱ ἰσοκβίτοι ἐκυριαρχοῦσαν καὶ ὅλοι οἱ ὁποιοδήποτε ὑποπτοι στὸ δημοκρατικὸ καθεστὼς ὁδηγοῦντο κατὰ δεκάδες στὴν κρεμαγιόλα.

Τὶς ἡμέρες αὐτές. ἔφθασε στὴν Μασσαλία, σταλμένος ἀπὸ τὸ Παρίσι ἕνας νέος πρόεδρος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου τῆς πόλεως, ὁ πολίτης Βροῦτος. Ἡ αὐστηρότης τοῦ νέου προέδρου ἐφάνηκε ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα ποὺ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του. Ἡ λαιμητόμος λειτουργοῦσε τώρα πολὺ συχνότερα, τὸ Ἐπαναστατικὸ δικαστήριο ἔπαψε νὰ ἐκδίδη ποιὰ καὶ μερικὲς ἀθῳοτικὲς ἀποφάσεις καὶ ὁ πολίτης Βροῦτος δὲν ἄφηνε κομμιὰ ἐκκρεμῆ ὑπόθεση στὰ ἀρχεῖα. Ἡ Μασσαλία βρισκότανε κάτω ἀπὸ τὴ μεγαλείτερη τρομοκρατία.

Ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπ' τὸ Ἐπαναστατικὸ δικαστήριο, ὑπῆρχε ἕνα μικρὸ καὶ φτωχικὸ μαγαζάκι. Στὴν εἴσοδό του ἦταν κρεμασμένη μιὰ ξέθωρη ἐπιγραφὴ ποὺ ἔλεγε :

Κοκλέν, κατασκευαστὴς χάρτινων παιχνιδιῶν

Ὅποιος ἔρριχνε ἀπ' ἔξω μιὰ ματιὰ στὸ πενιχρὸ αὐτὸ μαγαζάκι, θὰ ἔβλεπε ἕνα μονάχα τραπέζι μὲ μιὰ καρέκλα. Πίσω ἀπὸ τὴν καρέκλα αὐτὴ καθότανε ἕνας ἀνθρωπάκος μὲ σβυσμένη φυσιογνωμία, μὲ τὸ ψαλίδι στὸ χέρι καὶ ἔκοβε τὸ χαρτόνι σὲ διάφορα σχήματα· τὰ συγκολλοῦσε κατόπι καὶ ἔφτιανε λογῆς-λογῆς παιδιάστικα παιχνιδάκια, σκιτάκια, ἀλογάκια, καλιάτσους...

Κάθε τόσο ὁ ἀνθρωπάκος αὐτὸς σηκωνότανε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ ἔμπαινε στὸ πίσω μέρος τοῦ μαγαζιοῦ του : ἕνα προσεχτικὸ αὐτὶ θὰ τὸν ἄκουε τότε νὰ γοργίζη ἕνα τροχὸ καὶ θὰ διέκρινε ἕνα κρὸ καὶ σφιχτιὸν ἦχο, σὰ νὰ ἀκόνιζε κάποιο μεγάλο μαχαίρι ἐκεῖ μέσα.

Μερικὲς φορὲς πάλι ὁ ἀνθρωπάκος ἔκλεινε μέρα μεσημέρι τὸ μαγαζί του καὶ σκυφτὸς, μ' ἕνα μεγάλο κοντὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἁμασχάλη του, ἔβγαινε σιγὰ σιγὰ στὸ δρόμο καὶ ἔστριβε στὴ πρώτη γωνία χωρὶς νὰ μιλῆ κανένοῦ..

Ὁ ἀνθρωπος αὐτὸς ἦταν ὁ Κοκλέν.

***

Ἀρκετὲς ἡμέρες τώρα μιὰ νέα γυναίκα πήγαινε καὶ στεκόταν κάθε μέρα μπρὸς στὴ μικρὴ βιτρίνα τοῦ μαγαζιοῦ τοῦ Κοκλέν. Ἦταν χλωμὴ καὶ εὐγενική, μὲ μεγάλα θλιμένα μάτια καὶ φαινόταν ξένη, περισσὴ ἴσως. Κρατοῦσε ἀπ' τὸ χέρι ἕνα χαριτωμένο κοριτσάκι μὲ ξανθιὲς μπούκλες, ποὺ ἐδάσμαζε ὥρα πολὺ τὰ κρίσεργα παιχνιδάκια ποὺ εἶχε ὁ Κοκλέν στὴ βιτρίνα του. Καὶ ἡ κυρία γιὰ νὰ χαρίση αὐτὴν τὴν εὐχαρίστηση τοῦ παιδιοῦ της στεκότανε ἐκεῖ, καὶ κάπου-κάπου ἔρριχνε τὰ ποτιμένα βλέμματά της μὲ ἀγωνία ἀπέναντι, στὰ παράθυρα τοῦ μεγαζιοῦ τοῦ Ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου.

Μιὰ μέρα ἡ μικρὴ θέλησε κάτι ἕνα παιχνιδάκι ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἔφτιανε ὁ Κοκλέν. Καὶ ἡ κ. ἐμπῆκε στὸ φτωχικὸ μαγαζάκι καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτη νὰ τῆς δείξη μερικά. Ἡ μικρὴ ἐπροτίμησε ἕνα σπιτάκι μὲ πράσινα παράθυρα καὶ μὲ δικπλόφυλλη πόρτα, καὶ ἔδειξε τόση χαρὰ ὅταν ὁ Κοκλὲν τῆς τὸ ἔδωσε, ὥστε ὁ ἀνθρωπάκος τὴν ἐκύττεξε καὶ ἕνα χαμόγελο ζωγραφίστηκε στὸ σκυθρωπὸ καὶ μαραμένο πρόσωπό του.

Τὴν ἄλλη μέρα, εἴτε γιατὶ ἡ μικροῦλα ἔμεινε κοντὰ ἱκανοποιημένη μὲ τὸ παιχνιδάκι ποὺ τῆς ἀγόρασε ἡ μητέρα της, εἴτε γιατὶ ἡ κυρία εἶχε δουλειά, ἴσως γιὰ τὴν ὑπόθεση ποὺ εἶχε καὶ ποὺ τὴν ἔκαμνε τόσο μελαγχολική καὶ τόσο θλιμένη. δὲν ξαναφάνηκαν μπρὸς στὴ βιτρίνα τοῦ Κοκλέν.

Ὁ ἀνθρωπάκος στὴν ἀρχὴ ἐργαζόταν μὲ τὴν ἡσυχία Ὅταν ὅμως ἡ συνηθισμένη ὥρα ἐπέρασε χωρὶς νὰ φανοῦν ἡ μικρὴ μὲ τὴ μητέρα της τὸ πρόσωπο τοῦ Κοκλὲν ἄρχισε νὰ δείχνη κάποια ἀνησυχία. Τὴν τρίτη φορὰ ἔβγῆκε στὸ δρόμο καὶ ἐκύτταξε στὴν μιὰ καὶ στὴν ἄλλη γωνία, δὲν εἶδε ὅμως κανέναν καὶ ξαναγύρισε στενοχωρημένος στὴ δουλειά του.

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἡ δουλειὰ τοῦ Κοκλὲν δὲν ἐπῆγε καλά. Πότε τὰ ψαλίδια του δὲν ἔκοβαν, πότε ἡ κόλλα ἦταν βρασμένη περισσότερο ἀπ' ὅτι ἔπρεπε, τὸ βέβαιο εἶνε ὁ ἀνθρωπάκος δὲν κατόρθωσε νὰ ἀποτελειώση οὔτε ἕνα παιχνιδάκι.

Τὴν ἄλλη μέρα ὅμως ἡ εὐγενικὴ κυρία, ξαναφάνηκε μὲ τὴ μικροῦλα της; μπρὸς στὸ μαγαζί του. Καὶ ἐνῶ ἡ μητέρα ἔριχνε ὅπως πάντα τὰ μάτια της; στὰ ἀντικρὺ ἀ παράθυρα τοῦ δικαστηρίου, ἡ μικρὴ, παίρνοντας ἄρρος ἀπὸ τὸ χαμόγελο τοῦ προμαγαστευτή, ἐμπῆκε στὸ μαγαζί του καὶ ἄρχισε νὰ κοιτάη τὰ ὡραῖα πραγματάκια ποὺ ἦταν ἀραδιασμένα πάνω στὸ μπάγκο του.

Ὁ Κοκλὲν ἐκύτταξε τρυφερὰ πότε τὴν παιδούλα καὶ πότε τὴν μητέρα της. Δὲν μιλοῦσε καθόλου, ἀλλὰ ἐργαζόταν μὲ ὄρεξη...

Γιὰ μιὰ στιγμὴ, ἐνῶ ὁ πραγματευτὴς ἦταν ἀφοσιωμένος στὴ δουλειὰ τοῦ καὶ ἡ κυρία εἶχε ἀφεισεθῆ κυττάζοντας τὰ παράθυρα τοῦ Δικαστηρίου, ἡ μικρὴ ἐπροχώρησε στὸ βάθος καὶ μπῆκε χωρὶς νὰ προσέξη κανεὶς στὸ πίσω μέρος τοῦ μαγαζιοῦ.

Ἔξαφνα ὅμως μιὰ φωνὴ ἀκούσθηκε ἀπὸ κεῖ μέσα καὶ ἡ μητέρα ἀγόρασε ἀνήσυχα καὶ ὁρμησε μέσα στὸ κατάστημα. Τὴν ἴδια στιγμὴ ἡ μικρὴ παρουσιαζόταν κρατῶντας τὸ δαχτυλάκι της γεμάτο αἵματα.

— Θεέ μου ! ἐφώνοξε ἡ κυρία, τί ἔπανες λοιπόν, παιδί μου ; Ἐκόπηκες ;

— Μητέρα, ἀποκρίθηκε ἡ παιδούλα ποὺ μόλις συγκρατοῦσε τὰ δάκρυά της, ἔχει ἕνα μεγάλο μαχαίρι ἐκεῖ μέσα...

— Ἕνα μεγάλο μαχαίρι ;

Ὁ Κοκλὲν ἔγινε τότε ξαφνικὰ κατάχλωμος. Κατάχθηκε βιαστικὰ στὴν πόρτα τοῦ δικαμερίσματος, τὴν ἔκλεισε καὶ τὴν ἐκλείδωσε.

— Δὲν εἶνε τίποτε... δὲν εἶνε τίποτε... εἶπε μὲ τρεμουλιαστὴ κάπως φωνή.

Καὶ παίρνοντας ἕνα κοντάρι μὲ νερὸ ἔπλυνε τὸ δάχτυλο τῆς μικρῆς καὶ τῆς τὸ ἔδεσε μ' ἕνα κομμαράκι ὕφασμα.

Ἡ μικρὴ χαμογέλασε καὶ ὁ Κοκλὲν ἐπίσης. Ἡ κυρία ἡσύχασε. Καὶ σὲ λίγο ἄρχισε νὰ συνομιλῆ μὲ τὸν πραγματευτή.

— Πῶς πάνε οἱ δουλειές σας ; τὸν ἐρώτησε.

— Ἔτσι κ' ἔτσι, ἀποκρίθηκε ὁ Κοκλέν. Ὁ κόσμος δὲν πολυαγοράζει κοιτὰ τέτοια πράγματα... Ἔχω ὅμως καὶ μ' ἄλλη δουλειὰ στὴν πόλη καὶ ἔτσι τὰ βγάζω πέρα.

— Καὶ σᾶς πληρώνουν καλὰ γι' αὐτὴν τὴν δουλειὰ ποὺ κάνετε στὴν πόλη ; ἐρώτησε ἡ κυρία, χωρὶς νὰ θελήση νὰ μάθη τί δουλειὰ ἦταν αὐτή.

— Ὦ ! ναί, πληρώνουν καλά !

— Κ' ἔχετε πάντα ; Εἶνε μόνιμη δουλειὰ τουλάχιστο ;

— Ἐξαρτᾶται, εἶπε ὁ Κοκλέν. Ἐδῶ καὶ δυὸ μῆνες ὅμως, ἂς εἶνε καλὰ ὁ πολίτης Βροῦτος, πάει καλύτερα.

— Γνωρίζετε τὸν πολίτη Βροῦτο ; ἐρώτησε ἡ κυρία ποὺ εἶχε ταραχθῆ ξαφνικὰ ἀκούγοντας τὸ ὄνομα.

— Ἂν τὸν γνωρίζω ; εἶπε ὁ Κοκλέν. Καὶ βεβαια τὸν γνωρίζω.

— Ὦ, θεέ μου ; ἐφώνοξε τότε ἡ εὐγενικὴ κυρία. Ἴσως ἐσὺ νὰ μ' ἐστειλες ἐδῶ ! Καὶ τὸν βλέπετε συχνά ;

— Ἀ ! ναί, κάθε βράδυ σχεδὸν πάω καὶ τὸν βλέπω γιὰ νὰ πάρω διαταγὲς γιὰ τὴν ἄλλη μέρα. Ἐπειδὴ τραβοῦμε μαζὺ κανένα ποτηράκι. Ξέρετε, ὁ πολίτης Βροῦτος δὲν εἶνε καθόλου περήφανος...

— Πολίτα Κοκλέν, εἶπε τότε ἡ κυρία, φαίνεσθε καλὸς καὶ ἔντιμος ἄνθρωπος. Θέλετε νὰ μοῦ κάνετε μιὰ χάρη ;

— Ἂν θὰ ἀποροῦσα, θὰ τὸ ἔκαμνα μ' ὅλη μου τὴν εὐχαρίστησι, ἀποκρίθηκε ὁ τεχνίτης.

— Ἀφοῦ γνωρίζετε τὸν πολίτη Βροῦτο, θὰ μπορεῖτε νὰ τὸ κάμετε Ἀκοῦστε νὰ σᾶς πῶ γιὰ ποιὸ ζήτημα πρόκειται. Ὦ ! Θεέ μου, ἂν μοῦ τὴν κάνετε αὐτὴ τὴ χάρη, πολίτα Κοκλέν, θὰ σᾶς εὐγνωμονῶ σὲ ὅλη μου τὴ ζωή. Ἔχω τὸν ἄνδρα μου στὴ φυλακή. νὰ γιατὶ κλαίω κάθε μέρα ἀπ' αὐτὸν τὸν δρόμο... Εἶνε ἀθῶος, πολίτα Κοκλέν, εἶνε ἀθῶος, ἀλλ' ἔχει ἐχθροὺς ἐπειδὴ εἶνε πλούσιος... Λέγεστοι Ρωβέρτος ὁ ἄνδρας μου, θυμηθῆτε καλὰ αὐτὸ τὸ ὄνομα. Θὰ μπορούσατε νὰ ζητήσετε ἀπὸ τὸν πολίτη Βροῦτο νὰ τὸν ἀφήση ἐλεύθερο; Εἶνε ἀθῶος.

Ἡ κυρία ἄρχισε νὰ κλαίη καὶ ὁ Κοκλὲν φαινότανε πολὺ ταραγμένος.

— Ἐσεῖς μπορεῖτε, ἂν θέλετε, νὰ τὸν σώσετε, ἐπανέλαβε κατόπιν, ὦ, ἂν ξέρετε πόσο ἀγαπᾶ τὸ παιδί του... Λοιπὸν, ἀγάπη μου, πὲς τοῦ πολίτου Κοκλὲν νὰ σώση τὸν πατέρα σου !...

— Νὰ μὴν παθάνη ὁ μπαμπᾶς, εἶπε τότε καὶ ἡ μικρή, δὲν θέλω νὰ παθάνη ὁ μπαμπᾶς !

Καὶ θέλησε νὰ πάρη τὸ μαραμένο χέρι τοῦ Κοκλὲν γιὰ νὰ τὸ φιλήση. Ἐκεῖνος ὅμως τὸ τράβηξε βιαστικά, χωρὶς ἡ μικρὴ νὰ προφθάση νὰ τὸ ἀγγίξη...

— Εἶνε πολὺ σκληρὸς ὁ πολίτης Βροῦτος, εἶπε τότε, ἐνῶ μιὰ θανατερὴ χλωμάδα ἐχύθηκε στὸ πρόσωπό του, πολὺ σκληρός... Καὶ ἀναστέναξε...

— Ὦ ! ἀρνῆσθε νὰ μὲ εὐεργετήσετε ! ἐφώναξε μὲ ἀπελπισία ἡ κυρία.

— Ὄχι, ποιός εἶπε πῶ; ἀρνοῦμαι ! Δὲν εἶνε αὐτό... Μὰ ὁ πολίτης Βροῦτος εἶνε πολὺ σκληρός... Ὡστόσο ὅμως θὰ τὸν ἰδῶ... Καὶ θὰ τοῦ πῶ, θὰ τὸν παρακαλέσω. Δὲν μπορῶ νὰ κάνω καὶ μεγάλα πράγματα, μὰ ὅ,τι περνᾶ ἀπὸ τὸ χέρι μου θὰ τὸ κάμω... θὰ τὸ κάμω...

Ὁ ἄνθρωπος μιλοῦσε μὲ μεγάλη ἀφέλεια καὶ ἡ εἰλικρίνεια ἦταν ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό του.

— Ὦ ! εὐχαριστῶ, πολίτα Κοκλὲν !

— Ὄχι, μὴ μ' εὐχαριστεῖτε... Θὰ κάνω ὅ,τι μπορῶ, ὅ,τι περνᾶ ἀπ' τὸ χέρι μου, ἐπανέλαβε ὁ ἀγαθὸς πραγματευτής. Δὲν μοῦ δίνετε τὴ διεύθυνσή σας ;

Ἡ κυρία ἔδωσε τὴ διεύθυνσή της καὶ μὰ δάκρυα στὰ μάτια ἐπῆρε τὴ μικρὴ καὶ ἔφυγε. Ὁ Κοκλὲν ἀναστέναξε καὶ ἔπειτα ἀποτραβήχθηκε στὸ πίσω μέρος τοῦ μαγαζιοῦ του. Σὲ λίγο ἀκούσθηκε κὰ πάλι τὸ γυρίζη ὁ τροχὸς καὶ ὁ στριγγὸς ἦχος ποὺ ἔμοιαζε σὰν τὸ σφύριγμα τοῦ ἀποκιοῦ...

***

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ νεαρὴ γυναίκα ἔμαθε ὅτι ὁ ἄνδρας της πέ-

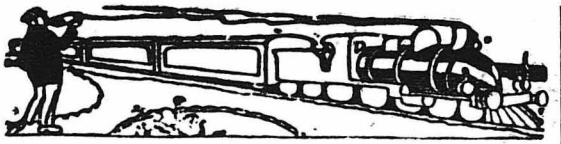

ΑΠΟ ΔΩ ΚΙ' ΑΠΟ ΚΕΙ

ΓΙΑ ΝΑ ΓΕΛΑΤΕ

Ὁ εἰλικρινὴς πελάτης.

Σ' ἕνα καφενεῖο, ὅπου σχηνάζουν ὅλοι καὶ καλλιτέχναι κατὰ ἕνα κυρσόνι ἕνα πελάτην ὄξω γιατὶ δὲν ἔχει νὰ πληρώσῃ.

Ὅταν τὸ κυρσόνι ἐγέρισε, ἀκούεται ἀπὸ τὸ διπλανὸ τραπέζι ἕνας φτωχοντυμένος πελάτης νὰ τοῦ φωνάζῃ :

— Κι' ἐμένα, παρακαλῶ !...

***

Νέος μὲ ..μετριοφροσύνη.

Ἐκείνη : Ὁ μέλλων σύζυγός μου πρέπει νὰ εἶνε ὡραῖος, ἐξυπνος, καλοῦ χαρακτῆρος, νὰ εἶνε δηλαδὴ τὸ ἰδεῶδες ἑνὸς ἀνδρός.

Ἐκεῖνος : Μὰ γιατὶ δὲν λέτε, ὀβσκοινίς, χαρὶς πολλὲς διατυπώσεις ὅτι θέλετε ἐμένα ;

***

Ζητιάνος — Κυρία, κάμετε σᾶς παρακαλῶ, ἐλεημοσύνη.

Κυρία — Σὲ ζητιάνους δὲν δίνω τίποτα.

Ζητιάνος — Τότε κι' ἐγὼ ξέρω τί μοῦ μένει νὰ κάμω !...Θὰ....

Κυρία (φοβισμένη) – Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, γιὰ στάσου, τί σκοπεύεις νὰ κάνῃς, δυστυχῆ !... Θ' αὐτοχειριασθῆς ;

Ζητιάνος — Τί σκοπεύω νὰ κάνω ; Νὰ !...Θὰ...ψάξω νὰ εὕρω ἐργασία !

***

Ὁ Κομμωτὴς ἐνῶ κατσαράνει τὸ μαλλιὰ μιᾶς κυρίας :

— Δὲν φοβᾶσε νὰ μὴ σᾶς κόψω !

Ἡ Κυρία : Κάθε ἄλλο, ἀπὸ μένα ἔκανα ἔτσι κάνουν πολλοί !

ρασε ἀπ' τὸ Ἐπαναστατικὸ δικαστήριο καὶ καταδικάσθηκε σὲ θάνατο !

Στὴν ἀρχὴ ἔμεινε σὰν ἀπολιθωμένη. Ἔπειτα ὅμως εἶδε τὴ μικρὴ ποὺ ἔπαιζε μὲ τὸ παιχνιδάκι της καὶ ἐσκέφθηκε τὸν Κοκλέν.

Ἔτρεξε σὰν τρελλὴ στὸ μαγαζὶ τοῦ ἀλλᾶ τὸ βρῆκε κλειστό !

Ἄρχισε νὰ χτυπᾶ ἀπελπισμένα τὴν πόρτα, κανεὶς ὅμως δὲν τῆς ἀπαντοῦσε ἀπὸ μέσα. Μιὰ γρηᾶ ἄνοιξε τότε τὸ παράθυρο τοῦ γειτονικοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆ εἶπε :

— Ὁ πολίτης Κοκλὲν ἔφυγε μὲ τὸ κουτί του...

Καὶ ξανάκλεισε τὸ παράθυρο.

Ἡ κυρία δὲν πρόφτασε νὰ τῆ ρωτήσῃ ποῦ εἶχε πάει ὁ πραγματευτὴς καὶ τί ἦταν τὸ κουτὶ ποὺ εἶχε πάρῃ μαζί του. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ γρηᾶ ἐκείνη θεωροῦσε ὡς πολὺ γνωστὸ στὸν κόσμο τὸ κουτὶ τοῦ Κοκλέν.

Ἡ φτωχὴ γυναῖκα προχώρησε καὶ σκριβοντας τὴ γωνιὰ τοῦ δρόμου εἶδε πολὺν κόσμο ποὺ ἀπήγαινε βιαστικὸς κρὸς τὰ κάτω, σὰν τὰ ἔτρεχε νὰ παρακολουθήσῃ κάποιο περίεργο θέαμα.

— Δόξασκα εἶνε σήμερα, εἶπε κάποιος στὸ διπλανό του. Μὰ ποῦ νὰ ἰδῆ κανεὶς μὲ τόσο πλῆθος !..

Ἡ κυρία ἐ' ἄκουσε αὐτὰ καὶ μιὰ φρικτὴ σκέψη ἔσκασε ἀπ' τὸ μυαλό της κὶ τὴς σὰν ἀστραπὴ : κατάλαβε ὅτι ἐκρόμειτο κεσὶ καταδικασμένος νὰ τοὺς ὁδηγοῦσαν στὴ λαιμητόμο !

Καὶ λιποθύμησε.

Μερικοὶ ἄνθρωποι ἔτρεξαν καὶ τὴν σήκωσαν. Ἔψαξαν στὶς τσέπες της καὶ βρῆκαν ἕνα φάκελλο μὲ τὴ διεύθυνσή της. Καὶ τὴν ἀπῆγαν στὸ σπίτι της.

Ὅταν συνῆλθε, ἡ μικρὴ ἦταν κοντά της κεσμένη στὰ γόνατα καὶ μιὰ γρηᾶ τῆς γειτονιᾶς τῆς ἔριχνε στὸ πρόσωπο νερό.

Θέλησε νὰ σηκωθῆ, ἦταν ὅμως τόσο ἀδύνατη, ὥστε, ἀναγκάσθηκε νὰ καθήσῃ.... Καὶ ἔμεινε ἔτσι, ἄκεκ, βυθισμένη σὲ θλιβερὲς σκέψεις, σὰν συντριμμένη ἀπὸ τὴ δυστυχία...

Πέρασαν δυὸ ὧρες ὅταν ἄξαφνα ἀχτύπησε κάτω ἡ πόρτα. Ἡ γρηᾶ κατέβηκε καὶ σὲ λίγο ξαναγύρισε κρατώντας ἕνα γράμμα. Τὸ εἶχε φέρῃ κάποιος ὁ ὁποῖος φοροῦσε κόκκινο σκοῦφο στὸ κεφάλι.

Ἡ κυρὰ γυναῖκα τὸ ἄνοιξε μὲ τρεμάμενα χέρια. Καὶ νὰ τί διάβασε, γραμμένο μὲ πολὺ ἄσχημα γράμματα καὶ μὲ λαθῆ :

«*Ἀγαπητὴ πολίτισς,*

»*Ἤτανε δώδεκα, καὶ ὁ ἄντρας σας ἦταν τελευταῖος στὴ σειρά.*

»*Ὁ πολίτης Βρούτος εἶνε σκληρός, πολὺ σκληρός, καὶ δὲν θέλησε ν' ἀκούσῃ μὲ κανένα τρόπο τὸ γέρο Κοκλέν.*

»*Ἔκανα ὅ,τι περνοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι μου γιὰ νὰ γλυτώσω τὸ σύζυγό σας. Μὰ ὁ πρόεδρος φάνηκε ἀδυσώπητος. Γιὰ νὰ μὴν ὑποφέρῃ ὡστόσο ὁ ἄνθρωπός σας, τὸν ἐπέρασα πρῶτον ἀπὸ τὴν καρμανιόλα*

Κοκλέν

Δήμιος τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Δικαστηρίου»

Ἡ κυρία σωριάστηκε ἀμέσως στὸ κάθισμά της, ἐνῶ ἡ μικρὴ κόρη της ἐφώναζε :

— Κύτταξε, μαμά, τί ὡραῖο ποὺ εἶνε τὸ παιχνιδάκι τοῦ γέρο Κοκλέν !...

Ἀλέξ. Δουμᾶς

ΑΠ' ΟΣΑ ΔΙΑΒΑΖΩ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΞΕΝΙΕΣ ΤΟΥΣ

Ἐμπνεύσεις καὶ ἰδιοτροπίες. Ἡ φαντασία τοῦ Ντανούντσιο ἀπάνω σ' ἕνα... φτερὸ χήνας. Τὰ κακὰ τῆς χαλυβένιας πέννας. Τὰ πράσινα χειρόγραφα ἑνὸς μυθιστοριογράφου. Πόσες φορὲς ἀντέγραψε τὰ χειρόγραφά του ὁ Προσπὲρ Μεριμέ. Ὁ καλογηρικὸς σκεῦος τοῦ Μπαλζάκ. Ὁ Γκωτιὲ καὶ ὁ κατακόκκινος χιτῶνας. Ὅπου ὁ Καρντοῦτσι ἐξυμνεῖ τὸ οὖζο. Ἕνας ποὺ γράφει μὲ τὸ στόμα γεμάτο ἀπὸ κεράσια. Ἡ ἀγκινάρες τοῦ Βύρωνος. Γεῦσις καὶ ἔμπνευσις. Ἡ τροφὴ καὶ οἱ διάφεροι χαρακτῆρες τῶν λαῶν, κλπ.

Ἕνα Ἰταλικὸ περιοδικὸ γράφει τὰ ἑξῆς γιὰ τοὺς μεγάλους ἄνδρας καὶ τὶς παραξενιές τους, γιὰ τὶς ὁποῖες καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμε στὸ «Μπουκέτο».

«Μὴν σᾶς φανῆ παράξενο, ἂν μάθετε ὅτι πολλοὶ καλλιτέχναι λογογράφοι καὶ ποιηταὶ ἐνισχύουν τὸ δημιουργικό τους ἀναθυμὸ, μὲ μερικὲς παραδοξότητες, ποὺ ὅσο καὶ ἂν εἶνε ἀθῶες καὶ ἀβλαβεῖς, φθάνουν καμμιὰ φορὰ στὸ γελοῖο, ἐὰν δὲν φθάνουν στὴν τρέλλα !»

Ὁ Ντανούντσιο, π. χ., γράφει πάντοτε μ' ἕνα φτερὸ χήνας, ποὺ δὲν τὸ ἀλλάζει ἔστω καὶ ἂν τοῦ προσφέρουν μιὰ ὁλόκληρη Αὐτοκρατορία.

— *Καὶ τοῦτο, καθὼς λέγει, γιατὶ ἡ κοινὴ χαλόβδινη πέννα ἀδυνατίζει τὴν φαντασία καὶ σκληραίνει τὸ στύλ.*

Ἐπίσης ἐταχειρίζεται μολάγην ποὺτὴν κατασκευάζουν ἐπίτηδες γι' αὐτὸν καὶ χαρτί, τὸ ὁποῖο φέρνει τὸ ἔμβλημα ποὺ διάλεξε ὁ ἴδιος γιὰ τὸν ἑαυτό του.

***

Ἕνας μεγάλος μυθιστοριογράφος καὶ νομικὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος στὴ Γαλλία, δὲν μποροῦσε νὰ γράψῃ παρὰ σὲ πρασινωπὰ φύλλα χαρτιοῦ. Ἐξ ἄλλου, μιὰ σύγχρονός του συγγραφεὺς μεταχειριζόταν, γιὰ χειρόγραφα, χαρτάκια μικρὰ σὰν ἐπισκεπτήρια καὶ ἔγραφε πυκνά, πάρα πολὺ πυκνά, χωρὶς νὰ ξαναδιαβάζῃ ποτὲ ἐκεῖνα ὅπου ἔγραψε.

Καὶ ὅμως τὰ μυθιστορήματά της, ποὺ τώρα ἔχουν λησμονηθεῖ, δὲν εἶνε χειρότερα ἀπὸ ἐκεῖνα τοῦ Προσπέρου Μεριμέ, ὁ ὁποῖος ἀντέγραφε τὰ χειρόγραφα του δεκαεφτὰ φορές !...

***

Ὁ Μπαλζὰκ ἐνίσχυε τὴν φαντασία του μὲ μιὰ μεγάλη κατανάλωσι καφὲ καὶ τσογιοῦ καὶ δὲν καθότανε ποτὲ εἰς τὸ γραφεῖο του, ἐὰν προηγουμένως δὲν φοροῦσε σκοῦφον... καλογηρικόν !...

Ἐπίσης σκοῦφον, ὄχι ὅμως καλογηρικὸν ἀλλὰ βελουδένιον, φοροῦσε σὰν ἔγραφε καὶ ὁ Βικτωριανὸς Σαρδοῦ.

Ὁ Θεόφιλος Γκωτιὲ δὲν μποροῦσε μιὰ γραμμὴ νὰ σύρῃ ἂν δὲν φοροῦσε μιὰ ρόμπα κατακόκκινη σὰν τὴ φωτιά. Ὁ λαϊκὸς συγγραφεὺς Ζαμζὲρ, φοροῦσε ἕνα γιαπωνέζικο «κιμονὸ» γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ «ἀνατολικὲς ἐμπνεύσεις».

***

Ὁ Καρντοῦτσι καὶ ὁ Γκουερρίνι, ἔπιναν πολὺ κρασὶ ὅ,τ' ἂν ἐπρόκειτο νὰ γράψουν. Ὁ Γκουερρίνι ἔπινε περισσότερο ἀπὸ τὸν Καρντοῦτσι, ἐν τούτοις ὅμως ὁ Καρντοῦτσι, ὑπὸ τὴν ἐπήρεια τοῦ κρασιοῦ, ἔκανε θαυμαστοὺς στίχους τῆς στιγμῆς.

Κάποτε σ' ἕνα νεῦμα, στὸ ὁποῖον παρακάθητο κεαρὸς τότε καὶ ὁ Γαβριὴλ Ντανούντσιο, προσφέρθη, μὲ τὰ ὀρεκτικὰ καὶ ἕνα οὖζο ὑπέροχο. Ἀφοῦ ἔπιαν ὅλοι ἀρκετό, ὁ Καρντοῦτσι σηκώθηκε καὶ ἀπήγγειλε ἕνα θαυμάσιο σονέττο στὸ... οὖζο, μὲ τὸ ὁποῖον ὑμνοῦσε μὲ ὑπέροχα λόγια τὸ διεγερτικὸ αὐτὸ ποτό ! Τὸ σονέττο τὸ σχεδίασε ἐκείνη τὴ στιγμή.

***

Πολλοὶ φυσιολόγοι θέλουνε νὰ ποῦνε ὅτι ὑπάρχουν πολλὲς σχέσεις μεταξὺ τῶν ὀργάνων τῆς γεύσεως καὶ τῆς σκέψεως.

Καὶ ὡς παράδειγμα φέρνουν τὸν λόρδον Ντίρμπυ, ὁ ὁποῖος ἔγραφε πάντοτε καὶ ἐνεπνέετο ἔχοντας τὸ στόμα του γεμάτο μὲ... κεράσια.

Ὁ Φένιμορ Κοῦπερ, μασσοῦσε πάντα ἕνα κομμάτι μαστίχας, ὅταν ἔγραφε. Ὁ Βύρων εἶχε τὶς τσέπες του γεμάτες... ἀγκινάρες !..

***

Πιὸ μεθοδικὸς συγγραφεὺς ἦταν ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς υἱός. Ὑπομονετικός, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του, σοῦ ἔδινε τὴν ἐντύπωσι μιᾶς ἀνεξάντλητης πηγῆς σκέψεων. Τὰ ἔργα του ἐγράφοντο λέξιν πρὸς λέξιν, φρασὶν πρὸς φράσιν καὶ ἔκαν τοῦ ἔρχόταν μιὰ σκέψις, τὴν σημείωνε ἀμέσως, γιὰ νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ σὲ πρώτη εὐκαιρία.

Τὸν ἐγκέφαλό του τὸν παραβάλλανε μὲ τόξο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀναχωρεῦσαν πάντοτε καλῶς κατευθυνόμενα βέλη, τὰ ὁποῖα δὲν ἀστοχοῦσανε ποτέ.

Στὰ 1854, ἔγραψε μιὰ ἐπιστολὴ στὸν πατέρα του, τῆς ὁποίας ἡ πρώτη λέξις ἦταν σκοπίμως ἀνορθογραφημένη.

«Ἀγαπητέ μου πατέρα, ἐεῦγραφε, ἀρχίζω ἐπίτηδες τὸ γράμμα μου, μὲ ἕνα ὀρθογραφικὸ λάθος, τὸ ὁποῖον εἶμαι βέβαιος, ὅτι θὰ μὲ ὁδηγήσῃ κάποτε... στὴν Ἀποδημία !...»